

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON

KANTONALNI SUD U TUZLI

Broj: 32 0 P 390795 22 Gž
Tuzla, 20.8.2024. godine

Kantonalni sud u Tuzli, u vijeću sastavljenom od sudija Safeta Hajdarbegovića, kao predsjednika vijeća, Edina Buljubašića i Admira Biščića, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja M.J., sina D. iz T., nastanjen u M., A., zastupan po punomoćniku Alisu Sarihodžiću, advokatu iz Tuzle, ulica Maršala Tita do broja 34, protiv tužene Federacije Bosne i Hercegovine, uz učešće umješaka na strani tužene Tuzlanski kanton, zastupan po zamjeniku kantonalnog pravobranioca, radi naknade štete, vrijednost spora 47.200,00 KM, odlučujući o žalbama tužitelja, tužene i umješaka izjavljenim protiv presude Općinskog suda u Tuzli, broj: 32 0 P 390795 20 P od 4.7.2022. godine, kao i o žalbi tužene na dopunsko rješenje Općinskog suda u Tuzli broj: 32 0 P 390795 20 P od 16.8.2022. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 20.8.2024. godine, donio je slijedeću

P R E S U D U

Žalbe tužene i umješaka na strani tužene se djelimično uvažavaju i prvostepena presuda preinačava u dijelu odluke o zakonskoj zateznoj kamati sadržanoj u stavu I izreke, tako da ista počinje teći od 20.11.2020. godine umjesto od 15.4.2019. godine, dok se u preostalom dijelu sadržanom u stavu I, II i III izreke prvostepena presuda potvrđuje.

Žalba tužene se odbija i prvostepeno dopunsko rješenje potvrđuje.

Odbijaju se zahtjevi tužitelja, tužene i umješaka na strani tužene za naknadu troškova žalbenog postupka.

O b r a z l o ž e n j e

Stavom I izreke prvostepene presude obavezana je tužena da tužitelju na ime naknade nematerijalne štete zbog neosnovanog lišenja slobode isplati iznos od 45.200,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.4.2019. godine pa do isplate, te da mu naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 4.478,80 KM, a sve u roku od 30 dana od dana prijema prepisa presude.

Sa viškom kamata za period od 19.9.2018. godine do 20.11.2020. godine tužitelj je odbijen, te je odbijen višak zahtjeva za naknadu troškova parničnog postupka.

Stavom II izreke odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja kojim je tražio da mu tuženi na ime materijalne štete za troškove prevoza isplati iznos od 2.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 19.9.2018. godine kao dana pravosnažnosti presude kojom je tužitelj oslobođen od optužbe pa do konačne isplate.

Stavom III izreke odbijen je umješac sa zahtjevom za naknadu troškova postupka.

Protiv navedene presude žale se tužitelj, tužena i umješac na strani tužene.

Tužitelj se žali na prvostepenu presudu u odbijajućem dijelu sadržanom stavu II izreke, kao i u odbijajućem dijelu odluke o troškovima postupka sadržane u stavu I izreke, zbog povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom kao u žalbi, a potražuje troškove žalbenog postupka, za sastav žalbe iznos od 351,00 KM sa uračunatih 17% PDV.

Tuženi nije podnio odgovor na žalbu tužitelja.

Tužena osporava presudu u dosuđujućem dijelu sadržanom u stavu I izreke, kao i u odluci o troškovima postupka, zbog povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom kao u žalbi, a potražuje troškove za sastav žalbe u iznosu od 1.064,00 KM.

Umješac na strani tužene se žali na prvostepenu presudu, u dosuđujućem dijelu sadržanom u stavu I izreke, kao i u odbijajućem dijelu odluke o troškovima postupka sadržane u stavu III izreke, zbog svih žalbenih razloga iz člana 208. stav 1. Zakona o parničnom postupku („Službene novine Federacije BiH“ broj 53/03, 73/05, 19/26, i 98/15, u daljem tekstu: ZPP), sa prijedlogom kao u žalbi. Potražuje troškove za sastav žalbe u iznosu od 1.064,00 KM.

U odgovoru na žalbu tužene i umješaca na strani tužene, tužitelj predlaže da drugostepeni sud žalbe odbije u cijelosti, a potražuje troškove za sastav odgovora na žalbu u iznosu od 1.298,70 KM.

Dopunskim rješenjem prvostepenog suda obavezana je tužena da tužitelju plate zakonsku zateznu kamatu na troškove parničnog postupka dosuđene u presudi broj: 32 0 P 390795 20 P od 04.07.2022. godine, počev od dana prijema prijepisa presude pa do isplate.

Protiv navedenog rješenja žali se tužena zbog svih žalbenih razloga iz člana 208. stav 1. ZPP, sa prijedlogom kao u žalbi, a potražuje troškove za sastav žalbe u iznosu od 1.064,00 KM.

Odgovor na žalbu protiv dopunskog rješenja nije podnesen.

Ispitujući prvostepenu presudu i dopunsko rješenje u dijelu u kojem se pobija žalbom u smislu odredbe člana 221. ZPP, ovaj sud je odlučio da su žalbe tužene i umješaca na strani tužene izjavljene na presudu djelimično osnovane, dok žalba tužitelja na presudu, kao i žalba tužene na dopunsko rješenje nisu osnovane, iz slijedećih razloga:

Predmet ovog spora je zahtjev za naknadu štete, koji tužitelj zasniva na činjeničnim tvrdnjama da je protiv njega vođen krivični postupak pred Kantonalnim

sudom u Tuzli, da je za sve vrijeme trajanja krivičnog postupka boravio u pritvoru, ukupno 452 dana, da je u tom krivičnom postupku oslobođen od optužbe za krivična djela koja su mu stavljena na teret, zbog čega pretrpio nematerijalnu štetu u vidu pretrpljenih duševnih bolova, kao i materijalnu štetu na ime troškova avionskog prevoza na relaciji B.- M. (A.).

Relevantna činjenična utvrđenja prvostepenog suda mogu se rezimirati na slijedeći način:

- da je protiv tužitelja pred Kantonalnim sudom u Tuzli u predmetu broj 03 0 K 004662 15 K vođen krivični postupak zbog krivičnog djela - Zločinačka organizacija iz člana 342. stav 2. u vezi sa krivičnim djelom - Razbojništvo iz člana 289. stav 2. Krivičnog zakona Federacije BiH, u kojem postupku je tužitelj pravosnažno oslobođen od optužbe koja mu je stavljena na teret,
- da je tužitelj u toku navedenog krivičnog postupka proveo u pritvoru ukupno 452 dana,
- da je prije određivanja pritvora tužitelj bio nedostupan organima gonjenja, da su pripadnici MUP TK operativnim radom na terenu došli do saznanja da se on nalazi u A. od 2005. godine, da su tom prilikom saznali broj telefona tužitelja, kao i da njegovog oca zastupa advokat Drago Reljić iz Tuzle,
- da se tužitelj od 1995. godine nalazi u A., gdje je dana 26.9.1995. godine dobio poreski broj, a da je dana 9.5.2004. godine stekao i državljanstvo A.,
- da je tužitelj po molbi za izručenje Bosni i Hercegovini koja je upućena Vladi A. isporučen organima gonjenja Bosne i Hercegovine,
- da je tužitelj pretrpio bol zbog neosnovanog lišenja slobode, imajući u vidu težinu i prirodu krivičnog djela, vrijeme trajanja slobode, razdvojenost od porodice, odnosno činjenicu da njegova supruga, dvoje djece, unuče i roditelji žive u A. i da zbog velike udaljenosti nisu bili u prilici da posjećuju tužitelja u pritvoru,
- da je tužitelj 9.1.2016. godine platio avionsku kartu za relaciji B.-M. 112,500 RSD radi povratka kući u A., a nakon puštanja iz pritvora 7.1.2016. godine.

Na osnovu ovakvog utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud je djelomično usvojio tužbeni zahtjev i obavezao tuženu da tužitelju na ime naknade nematerijalne štete isplati iznos od 45.200,00 KM, dok je odbio tužbeni zahtjev za naknadu materijalne štete na ime troškova prevoza na relaciji B.- M., nalazeći da tužitelj nije dokazao da iznos plaćene avionske karte od 112.500,00 RSD odgovora potraživanom iznosu od 2.000,00 KM.

Nisu osnovani žalbeni navodi tužitelja da je prvostepeni sud nepravilno postupio kada je odbio tužbeni zahtjev za naknadu materijalne štete na ime troškova avionske karte, a koji se svode na tvrdnju da je prvostepeni sud mogao i trebao utvrditi protuvrijednost dinarskog iznosa kupljene karte u konvertibilnim markama jer da je riječ o opštepoznatim činjenicama koje nije potrebno posebno dokazivati. Ovo iz razloga što po ocijeni ovog suda, a suprotno žalbenim tvrdnjama tužitelja, vrijednost valute dinara prema kursnoj listi iz 2016. godine, ne predstavlja opštepoznatu činjenicu koju ima u vidu odredba člana 125. stav 4. ZPP, jer se ne radi o činjenici koja je poznata svakom prosječnom čovjeku ili znatnom broju ljudi u cijeloj zemlji. Kursna lista pokazuje trenutnu vrijednost stranih valuta u odnosu na domaću valutu, s tim da vrijednost određene valute zavisi od više faktora kao što su procent nezaposlenosti, rast BDP-a i izvoza, industrijska proizvodnja, i u pravilu tržište određuje vrijednost valute, tako da kretanje vrijednosti dinara u odnosu na

konvertibilnu marku tokom 2016. godine nije opštepoznata činjenica koju ne treba dokazivati, tim prije što i sama žalba tvrdi da je sud podatke o vrijednosti dinara u 2016. godini mogao utvrditi pregledom web stranice Centralne banke Bosne i Hercegovine, dakle pribavljanjem odgovarajućih podataka i isprava.

S tim u vezi, neosnovani su i žalbeni navodi da je sud visinu štete mogao utvrditi u skladu sa članom 127. ZPP, odnosno po svojoj ocijeni, a ovo iz razloga što primjena odredbe 127. ZPP dolazi u slučaju kada se utvrdi da stranci pripada pravo na naknadu štete, ali da se tačna visina ne može utvrditi ili se može utvrditi samo nesrazmjernim troškovima, što u konkretnom predmetu nije bio slučaj, jer je tužitelj visinu štete odnosno protuvrijednost plaćene avionske karte u konvertibilnim markama mogao utvrditi vještačenjem ili drugim odgovarajućim dokazima, a koji dokazi ne iziskuju nesrazmjerne troškove postupka.

Prema tome, kako iz stanja spisa slijedi da tužitelj, u smislu odredbe člana 123. ZPP, u dokaznom postupku nije izveo odgovarajuće dokaze na okolnost vrijednosti dinara u odnosu na konvertibilnu marku, odnosno da nije dokazao pravno relevantne činjenice u pogledu visine materijalne štete, to se iznesenim žalbenim navodima ne može osnovano dovesti u sumnju pravilnost i zakonitost odluke prvostepenog suda kojom je odbijen tužbeni zahtjev za naknadu materijalne štete.

Suprotno prigovoru tužene i umješača na strani tužene, prvostepeni sud je u obrazloženju presude opisao pojedinačnu ocjenu dokaza, doveo svaki ocijenjeni dokaz u vezu sa drugim dokazima i izveo zaključak o dokazanosti odlučnih činjenica, pravilno primjenjujući odredbu člana 8. ZPP.

Nisu osnovani žalbeni navodi tuženog i umješača na strani tuženog, koji su isticani i u toku prvostepenog postupka, a koji se svode na tvrdnju da tužitelj nema pravo na naknadu štete zbog neosnovanog lišenja slobode jer da je svojim nedopuštenim postupanjem prouzrokovao lišenje slobode, da je bio u bjekstvu od organa gonjenja u Bosni i Hercegovini, da je izručen od strane A., zbog čega da mu je rješenjem Kantonalnog suda u Tuzli, broj 003-0-Kpp-07-000004 od 8.2.2007. godine pritvor određen i na osnovu odredbe člana 146. stav 1. tača a) Zakona o krivičnom postupku Federacije BiH (u nastavku skraćeno: ZKP FBiH).

Iako stoje žalbeni navodi tužene i umješača na strani tužene da je tužitelju pritvor određen i zbog postojanja razloga iz člana 146. stav 1. tačka a) ZKP FBiH (ako se optuženi krije ili ako postoje druge okolnosti koje ukazuju na opasnost od bjekstva), sama ta činjenica ne znači da je ispunjen uslov iz člana 439. stav 3. ZKP FBiH da tužitelju ne pripada naknada štete, odnosno da je tužitelj svojim nedopuštenim postupcima prouzrokovao lišenje slobode. Ovo iz razloga što nedopušteni postupci pritvorenog u smislu odredbe člana 439. stav 3. ZKP, moraju biti posebno dokazani u parnici za naknadu štete i njih mora dokazati tužena strana koja se na iste poziva, a prema rezultatima dokaznog postupka slijedi da tužena i umješač na ove okolnosti nisu predlagali, niti izvodili odgovarajuće dokaze (član 7. stav 1. u vezi s članom 123. stav 1. ZPP). Sama činjenica da je tužitelj putem međunarodne pravne pomoći isporučen iz A. gdje živi sa porodicom, te da se preko advokata Drage Reljića, koji je obavio neformalni razgovor sa tužiocem H., raspitivao da li može doći u Bosnu i Hercegovinu jer da ima saznanja da je terećen „za neku pljačku“, ne može biti dovoljna za zaključak da je tužitelj nedopušten postupkom

prouzrokovao svoje pritvaranje, kako ti pravilno nalazi i prvostepeni sud, za šta daje jasne i potpune razloge na strani 5., treći, četvrti i peti pasus prvostepene presude, na koju se žalba upućuje radi nepotrebnog ponavljanja. Pored toga, iz stanja spisa slijedi da tužitelj nikad nije ni dobio poziv za saslušanje u Kantonalno tužilaštvo TK, niti je na drugi način službenim putem obaviješten o konkretnom krivičnom postupku (iako su policijski službenici pribavili njegov broj telefona), tako da se i po ocijeni ovog suda, boravak tužitelja u A. sa porodicom ne može smatrati nedopuštenim ponašanjem zbog kojeg tužitelju ne pripada pravo na naknadu štete.

Osim toga, tužitelju pritvor nije određen samo zbog postojanja razloga iz člana 146. stav 1. tačka a) ZKP, odnosno zato što se krio ili zbog opasnosti od bjekstva, već i zbog postojanja razloga iz tačke d) ovog člana, kojom je propisano da se pritvor može odrediti u vanrednim okolnostima, ako se radi o krivičnom djelu za koje se može izreći kazna zatvora deset godina ili teža kazna, a koje je posebno teško, s obzirom na način izvršenja ili posljedice krivičnog djela, ako bi puštanjem na slobodu rezultiralo stvarnom prijetnjom narušavanja javnog reda.

Ne stoje žalbeni prigovori tužene i umješača na strani tužene da prvostepeni sud nije pravilno utvrdio visinu štete, jer da u toku postupka nije provedeno odgovarajuće vještačenje, niti drugi odgovarajući dokazi na okolnost pretrpljenih duševnih bolova zbog neopravdanog lišenja slobode.

Žalba zanemaruje da se s obzirom na činjenični osnov tužbe i tužbenog zahtjeva tužitelja, kao i na utvrđeno činjenično stanje od strane prvostepenog suda, u konkretnom slučaju imala primijeniti odredba člana 439. stav 1. tačka a) ZKP FBiH, kojom je propisano da pravo na naknadu štete pripada između ostalog i svakoj osobi koja je bila u pritvoru i koja je pravomoćnom presudom oslobođena od optužbe ili je optužba odbijena, tako da tužitelj, kao osoba koja je provela u pritvoru 452 dana, a potom je pravosnažnom presudom oslobođena od optužbe za krivično djelo koje mu je bilo stavljeno na teret, a u vezi sa kojim mu je bio i određen pritvor, pripada pravo na naknadu štete zbog vremena provedenog u pritvoru, jer u odnosu na naprijed navedenu zakonsku odredbu tužitelj ima legitimna očekivanja na obeštećenje. Prema stanovištu sudske prakse, naknada na ime vremena provedenog u neosnovanom pritvoru predstavlja jedinstven vid štete koji obuhvata štetne posljedice vezano za ličnost oštećenog proistekle zbog nezakonitog lišenja slobode, kako to pravilno nalazi i prvostepeni sud, tako da tužitelju pripada pravo na naknadu po tom osnovu, neovisno od toga što tužitelj nije proveo vještačenje na okolnost pretrpljenih duševnih bolova, te intenziteta i dužine trajanja straha. Kod nesporne činjenice da je tužitelj proveo 452 dana u pritvoru, a da nakon provedenog krivičnog postupka nije uslijedila osuđujuća presuda krivičnog suda, to tužitelju po tom osnovu pripada pravo na naknadu štete, shodno odredbi člana 439. KZ FBiH.

Pri tome, prvostepeni sud je u obrazloženju pobijane presude dao jasne i potpune razloge u pogledu svih okolnosti konkretnog slučaja od kojih zavisi visina štete (član 191. stav 4. ZPP), imajući u vidu da je tužitelj pretrpio teške duševne bolove zbog povrede prava ličnosti, povrede slobode, povrede časti i ugleda u svojoj sredini usljed stresnog stanja izazvanog lišenjem slobode, razdvojenošću od porodice kao i činjenice da su mu otkazani ranije zaključeni poslovni ugovori, te da je na duševno stanje tužitelja uticala i činjenica da cijela njegova uža i šira porodica, i to supruga, dvoje djece, unuče roditelji i stričevi žive u A. i državljani su A., pa zbog velike udaljenosti i finansijskih razloga nisu bili ni u prilici da posjećuju tužitelja u

toku dugotrajnog pritvora, kao i težina i priroda optužbe za krivično djelo koje je stavljeno tužitelju na teret - Zločinačka organizacija- u vezi sa krivičnom djelom - Razbojništvo, a za koja djela je zapriječena kazna zatvora u trajanju najmanje 5 godina do 20 godina zatvora, tako da je po ocijeni ovog suda, a suprotno žalbenim navodima tužene i umješača, prvostepeni sud u provedenim dokazima imao dovoljno uporišta za izneseni zaključak da visina nematerijalne štete u konkretnom slučaju iznosi 100,00 KM po danu provedenom u pritvoru, a koja visina odgovara i Orijentacionim kriterijima Vrhovnog suda Federacije BiH od 27.01.2016. godine.

Zbog toga se ne može prihvatiti kao osnovana žalbena tvrdnja tužene da je visina štete određena suprotno Uredbi o utvrđivanju i primijeni jedinstvenih kriterija za zaključivanje Sporazuma, odnosno sudske nagodbe o postojanju štete, vrsti i visini naknade zbog neosnovanog lišenja („Službene novine Federacije BiH, broj 6/13), a ovo iz razloga što primjena kriterija propisanih navedenom Uredbom dolazi samo u slučaju zaključenja sporazuma odnosno sudske nagodbe, pa kako u konkretnom postupku nije zaključen sporazum niti sudska nagodba, to se i visina štete nije mogla utvrđivati u skladu sa navedenom Uredbom.

Međutim, djelomično osnovano se žalbama tužene i umješača na strani tužene ukazuje na pogrešnu primjenu materijalnog prava u pogledu početka toka zakonske zatezne kamate na dosuđeni iznos nematerijalne štete, koja ne može teći od dana kada se tužitelj obratio tuženom sa zahtjevom za naknadu štete, kako to pogrešno utvrđuje prvostepeni sud, ali ni od dana donošenja presude kako se to žalbama neosnovano tvrdi. Podnošenjem tužbe za naknadu nematerijalne štete oštećena osoba je opredijelila tužbeni zahtjev kako na način tako i visinu novčane naknade kao satisfakcije, pa joj od tog momenta teku i zatezne kamate, a što je i zaključak Građanskog odjeljenja Vrhovnog suda Federacije BiH od 9.4.2013.godine.

Iz navedenih razloga, valjalo je primjenom člana 229. stav 4. ZPP, žalbe tužene i umješača na strani tužene djelimično uvažiti i prvostepena presudu preinačiti u stavu I izreke u pogledu početka toka zakonske zatezne kamate, kako je to bliže navedeno u izreci ove drugostepene presude, dok je u preostalom dijelu sadržanom u stavu I, II i III prvostepenu presudu valjalo potvrdi, primjenom člana 226. ZPP.

Žalbama tužitelja, tužene i umješača na strani tužene se pobija odluka o troškovima postupka ali samo u vezi sa posljedicama nepravilne odluke o glavnoj stvari, tako da se troškovi ne osporavaju po vrsti i visini, a koja odluka o troškovima je po ocjeni ovog suda zasnovana na pravilnoj primjeni odredaba člana 386. stav 3. i 396. ZPP, kao i odredaba člana 12., 13. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službene novine Federacije BiH“, broj 22/04 i 24/04) i člana 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o advokaturi („Službene novine Federacije BiH“, broj 18/05).

Odlučujući o žalbi tužene na dopunsko rješenje o zakonskoj zateznoj kamati na dosuđene troškove postupka, ovaj sud nalazi da izneseni žalbeni prigovori nisu osnovani, a ovo iz razloga što tužitelj, u smislu odredbe člana 28. Zakona o izvršnom postupku („Službene novine Federacije BiH broj 19/03, 52/03, 33/06, 39/06, 39/09, 35/12 i 46/16), ima pravo na zakonsku zateznu kamatu na dosuđene troškove počev od dana donošenja odluke pa dio isplate, zbog čega se iznesenim žalbenim navodima ne može dovesti u sumnju pravilnost i zakonitost ožalbene

odluke kojom je zakonska zatezna kamata dosuđena počev od dana prijema prvostepene presude, tim prije što je tužena obavezana da plati kamatu za kraći vremenski period u odnosu na postavljeni tužbeni zahtjev, a kojim je kamata tražena od dana donošenja presude.

Na osnovu izloženog, valjalo je primjenom odredbe člana 235. stav 2. ZPP žalbu odbiti i prvostepeno dopunsko rješenje potvrditi.

Tužena i umješac na strani tužene su uspjeli sa žalbom u neznatnom dijelu, odnosno u dijelu sporednog potraživanja na ime zakonskih zateznih kamata, zbog čega im ne pripadaju traženi troškovi za sastav žalbe. Tužitelj nije uspio sa žalbom, pa mu ne pripadaju traženi troškovi za sastav žalbe. Tužitelju ne pripadaju ni troškovi za sastav odgovora na žalbe, jer istim nije doprinio razjašnjenju spornog odnosa između njih, pa se ovi troškovi cijene kao nepotrebni u žalbenom postupku.

Slijedom toga, odlučeno je kao u stavu drugom izreke ove presude, primjeno odredbe člana 386. stav 2., člana 396. stav 1. i člana 397. stav 2. ZPP.

PREDSJEDNIK VIJEĆA
Safet Hajdarbegović, s.r